

Dwa obszary polityki społeczno-gospodarczej stają się szczególnie istotne w kontekście obserwowanych zmian w strukturze wieku europejskich populacji: opieka zdrowotna i polityka rynku pracy, uzupełniające się z oczywistych względów, biorąc pod uwagę silny związek między stanem zdrowia i aktywnością zawodową. Mając to na uwadze, niniejszy projekt skupia się na analizie zmian statusu na rynku pracy w celu lepszego zrozumienia roli, jaką odgrywają regulacje względem zatrudnienia dla decyzji o kontynuacji aktywności zawodowej przed osiągnięciem wieku emerytalnego. Dwa szczególne obszary polityki rynku pracy tworzą tło planowanego projektu: wsparcie w formie świadczeń związanych ze zdrowotną niezdolnością do pracy oraz prawna ochrona zatrudnienia w okresie przedemerytalnym. W pierwszym przypadku wyzwaniem dla polityki społeczno-gospodarczej jest zapewnienie wsparcia finansowego tym, którzy nie są w stanie kontynuować zatrudnienia ze względów zdrowotnych, a jednocześnie upewnienie się, że ci którzy mogą pracować, utrzymają swe zaangażowanie na rynku pracy. W drugim przypadku, rządy muszą zrównoważyć ochronę zatrudnienia dla grup o słabej pozycji na rynku pracy, z zapewnieniem elastyczności zatrudnienia dla firm w celu efektywnego zarządzania zasobami ludzkimi.

Pierwsza część projektu zostanie oparta na międzynarodowych porównywalnych danych z badania SHARE (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe) i skupi się na analizie doświadczeń krajów Europy Środkowo-Wschodniej w okresie transformacji z gospodarki planowanej do gospodarki rynkowej. Zróżnicowanie w prowadzonej polityce społeczno-gospodarczej względem hojności i dostępności rent z tytułu niezdolności do pracy w różnych krajach regionu, tworzy swego rodzaju „laboratorium społeczne”, umożliwiające analizę zmian statusu na rynku pracy w różnych warunkach. Do analiz wykorzystane zostaną retrospektywne dane zebrane w 2017 roku w ramach siódmej rundy badania SHARE, która została przeprowadzona w 27 krajach włączając wszystkie tzw. nowe państwa członkowskie UE. Wywiady SHARE-Life obejmowały szczegółowe informacje na temat historii rodzinnej, zamieszkania i zdrowotnej oraz dokumentację pełnej historii aktywności zawodowej, włączając wszystkie okresy zatrudnienia i zmiany statusu na rynku pracy oraz najważniejsze cechy wszystkich zadeklarowanych prac. W związku z tym dane pozwalają na rekonstrukcję szczegółów indywidualnych historii zatrudnienia oraz na ich analizę względem zmian makroekonomicznych i reform społeczno-gospodarczych.

W drugiej części projektu, która oparta zostanie o polskie dane z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, analizie poddane zostaną konsekwencje prawnej ochrony zatrudnienia funkcjonującej w Polsce. Ochrona ta narzuca restrykcyjne ograniczenia względem zwalniania pracowników w okresie do czterech lat przed osiągnięciem uprawnień emerytalnych. Celem tej części projektu będzie analiza wpływu tych przepisów na zatrudnienie osób objętych ochroną oraz pracowników w wieku tuż przed osiągnięciem uprawnień. Przeanalizowane zostanie również to, jak regulacje wpływają na możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych, którzy są zarówno ponad jak i pod progiem wieku determinującym przyznanie uprawnień. W ocenie wpływu tej polityki wykorzystane zostaną dwie reformy: po pierwsze poszerzenie uprawnień z 2004 roku, które zwiększyło okres ochronny z dwóch do czterech lat, a po drugie reforma obniżająca wiek emerytalny od października 2017, która automatycznie oznaczała objęcie ochroną zatrudnienia dodatkową młodszą kohortę pracowników.

Obie części projektu odnoszą się do kwestii o rosnącym znaczeniu w związku z szybkim starzeniem się populacji, a ich celem jest lepsze zrozumienie konsekwencji polityki rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem starszych pracowników. Wyniki projektu mogą posłużyć jako tło dla dyskusji na temat ulepszenia rozwiązań w polityce społeczno-gospodarczej, mających na celu, z jednej strony, wsparcie najsłabszych grup populacji, a z drugiej, zapewnienie kontynuacji zatrudnienia wśród tych, którzy są w stanie utrzymać swą aktywność na rynku pracy.